

FIFA aangeklaagd voor uitbuiting in Qatar

DOHA

Wereldvoetbalbond FIFA wordt voor de rechter gedaagd vanwege medeplichtigheid aan mensenrechtenschendingen in Qatar.

WILLEM FEENSTRA

De eisers, een gedupeerde gastarbeider uit Bangladesh en de Nederlandse vakbond FNV, vinden dat de bond een fout heeft gemaakt door het WK 2022 toe te wijzen aan een land waarin arbeiders structureel worden uitgebuit. Ze eisen dat de FIFA een wetswijziging in Qatar afdwingt en willen een schadevergoeding voor de arbeider.

Sinds Qatar in 2011 begon met de voorbereidingen voor het WK zijn er volgens schattingen van mensenrechtenorganisaties honderden arbeiders omgekomen op bouwplaatsen. Het organisatiecomité van het WK ontkent, maar een door de Qatarese overheid ingehuurd advocatenkantoor vond in 2013 bewijzen voor tientallen doden. Vorige maand hingen twee arbeiders zichzelf op tijdens het werk.

Zwitserse en Nederlandse advocaten hebben de FIFA zondag op de hoogte gebracht van de aanklacht. De wereldvoetbalbond, die nog steeds worstelt met een corruptiecrisis in eigen gelederen, heeft altijd ontkend verantwoordelijk te zijn voor 'maatschappelijke problemen' in gastlanden. Wel zegt de bond het WK te willen gebruiken als 'katalysator voor verandering' in Qatar en er alles aan te doen om goede omstandigheden af te dwingen voor arbeiders die de stadions bouwen. Een woordvoester van de FIFA wilde zondagavond nog niet op de aanklacht ingaan.

De zaak, die in Zwitserland dient omdat FIFA's hoofdkantoor daar is

gevestigd, is niet kansloos, zegt hoogleraar internationaal recht aan de UvA Geert-Jan Knoops, niet betrokken bij deze zaak. 'Ontwikkelingen in het internationaal recht hebben ertoe bijgedragen dat bedrijven en organisaties als de FIFA medeverantwoordelijkheid kunnen dragen bij mensenrechtenschendingen die uit hun investeringen in andere landen voortkomen. Duidelijke precedents ontbreken nog.'

Volgens Ruud Baars van de FNV had de FIFA bij de toewijzing van het WK moeten eisen dat arbeiders goed zouden worden behandeld. 'Dat hebben ze nagelaten, nu ondervinden tienduizenden mannen daarvan de ellende.'

Advocaat Liesbeth Zegveld, die de zaak mede heeft voorbereid, zegt dat werknemers in Qatar min of meer het bezit zijn van de werkgever. Ze verwacht dat meer gedupeerde arbeiders zich in de loop van dit jaar bij de aanklacht zullen aansluiten. 'Het kan een massaclaim worden.'

De Volkskrant sprak in Qatar met 31 gastarbeiders in zes verschillende kampen. Van hen zeggen 27 dat ze niet naar het oliestaatje zouden zijn gekomen als ze hadden geweten wat hun te wachten stond. Twintig arbeiders betaalden malafide uitzendbureaus en tussenpersonen geld om aan hun baan te komen. Sommigen weten nu al dat ze hun investering nooit zullen terugverdienen, omdat het loon veel lager is dan toegezegd.

In reactie op de internationale kritiek gaat Qatar een wet aanpassen, waardoor werknemers voortaan bij de overheid een aanvraag kunnen indienen om het land te verlaten, in plaats van bij hun werkgever. Daarmee zouden veel misstanden worden voorkomen. Het organisatiecomité zegt dat het WK moet zorgen voor 'een erfenis van verbeterde

omstandigheden voor arbeiders in Qatar en de regio'.

Samen met de internationale koepelvakbond BWI, waarbij 326 vakbonden zijn aangesloten, verzet de FNV zich al langer tegen de misstanden voor laaggeschoolde arbeiders in Qatar. Omdat BWI nog onderhandelt met Qatar over het doen van stadion-inspecties, is ervoor gekozen de aanklacht onder naam van de FNV in te dienen.

Over de toewijzing van het toernooi aan de woestijnstaat werd de afgelopen jaren schande gesproken. Naar alle waarschijnlijkheid liet een aantal FIFA-bestuursleden zich omkopen. Omdat een WK in Qatar in de zomer vanwege de hitte gezondheidsrisico's zou opleveren voor spelers en fans, besloot de FIFA vorig jaar het toernooi naar de winter te verplaatsen.

Pagina 7-9: Qatar, een wereld vol dwangcontracten, angst en verklikkers